

МАЛИНОВСЬКИЙ БОРИС МИКОЛАЙОВИЧ

МАЛИНОВСЬКИЙ Борис Миколайович (24.08.1921, с. Лух, нині смт Іванов. обл., РФ – 13.11.2019, Київ) – фахівець у галузі обчислювальної техніки. Доктор технічних наук (1965), професор (1975), член-кореспондент НАНУ (1969). Заслужений діяч науки і техніки України (1998). Державна премія України в галузі науки і техніки (1977, 2003). Премії ім. С. Лебедева (1978) та ім. В. Глушкова (1990) АН УРСР. Орден Б. Хмельницького 3-го ступеня (2000).

Учасник 2-ї світової війни, пройшов шлях від рядового артилериста до командира батареї. Державні та бойові нагороди СРСР. Закінчив Івановський енергетичний інститут (1950). Працював 1953–1961 рр. в Інституті електротехніки АН УРСР та Лабораторії обчислювальної техніки Інституту математики АН УРСР; 1957–1962 – заступник директора з наукової роботи та завідувач відділу спеціалізованих цифрових машин Обчислювального центру АН УРСР; 1962–1990 – завідувач відділу керуючих машин, 1966–1971 – заступник завідувача, 1971–1988 – завідувачий відділом кібернетичної техніки (від 1984 – обчислювальної техніки та мікроелектроніки), від 1990 – радник при дирекції Інституту кібернетики НАНУ (усі – Київ).

Основна наукова діяльність присвячена обґрунтуванню теорії проектування, практичному створенню та застосуванню цифрових обчислювальних і керуючих машин. У 1-й половині 1950-х рр. розробляв безламповий тригер на магнітних підсилювачах, виконав дослідження з використання безлампових елементів у першій в континентальній Європі ЕОМ "МЭСМ". 1955 р. для НДІ-5 Міністерства оборони СРСР (Москва) під його керівництвом спроектовано першу в СРСР спеціалізовану лампову машину для обробки даних радіолокаційної станції, що працює в режимі спостереження за повітряною обстановкою. Виконана робота стала базою для наступного проектування в НДІ-5 напівпровідникового комп'ютера для обробки даних від радіолокаційних станцій у системі протиповітряної оборони СРСР. 1958–1962 – головний конструктор і керівник освоєння в серійне виробництво на Київському заводі обчислювальних і керуючих машин (нині "Електронмаш") першої в СРСР напівпровідник. керуючої машини широкого призначення "Днепр". Відтоді – ініціатор і керівник робіт зі створення на її базі низки цифрових керуючих систем у промисловості, енергетиці, унікальному фізичному експерименті тощо. Багато машин, з 500 випущених за 10 років, успішно використовували в унікальних системах спеціального призначення. Розробка та застосування керуючої машини широкого призначення "Днепр", завдяки зусиллям Малиновського, сприяли становленню в Україні наукової школи в галузі цифрової керуючої (кібернетичної) техніки. 1967–1973 – головний конструктор і керівник робіт зі застосування першої в Україні міні-ЕОМ "М-180", призначеної для систем автоматизації масового наукового лабораторного експерименту. 1969–1979 – голова ради з автоматизації наукових досліджень при Президії АН УРСР. 1973–1986 брав участь у розробленні перших у СРСР мікрокомп'ютерів широкого призначення ("Электроника С5" спільно з Ленінградським КТБ "Світлана", нині Санкт-Петербург, "Нейрон" спільно з Київським НВО ім. С. Корольова), а також сигнальних процесорів для наземних і бортових цифрових систем зв'язку нового покоління. У цей період відповідно до угоди Мінпромзв'язку СРСР з Інститутом кібернетики АН УРСР провів значну роботу з науково-методичного керівництва масовою комп'ютеризацією галузі промисловості засобів зв'язку СРСР на базі засобів мікропроцесорної техніки. Засновник журналу "Управляющие машины и системы" (1972). Від 1993 – президент Міжнародного благодійного фонду історії та розвитку комп'ютерної науки та техніки. В 1998 р. під його керівництвом пройшов Міжнародний симпозіум "Комп'ютери в Європі. Минуле, сучасне та

майбутнє" за участі провідних учених багатьох країн Європи, зокрема М. Вілкса з Великої Британії. Автор спогадів про 2-у світ. війну "Путь солдата" (1984), "Участь свою не выбирали" (1991), "Через огонь, воду и медные трубы" (2016), про президента НАНУ "Академик Борис Патон – праця на все життя" (2002), книг з історії обчислювальної техніки "Академик С. Лебедев" (1992), "Академик В. Глушков" (1993), "История вычислительной техники в лицах" (1995), "Очерки по истории компьютерной науки и техники в Украине" (1998), "Відоме і невідоме в історії інформаційних технологій в Україні" (2001; 2004), "Історія розвитку інформаційних технологій в Україні" (2003), "Хранить вечно" (2007), "Документальная трилогия. Памятники нашей молодости. Друзья, которых я не увижу. Глазами ветерана" (2011), "Башир Рамеев. От Урала до Уралов" (2013, співавтор), спогадів про особистий шлях у науці "Нет ничего дороже..." (2005) та книжки "Маленькие рассказы о больших ученых: Юбилейный сборник избранных публикаций Н. Амосова, С. Лебедева, В. Глушкова и воспоминаний современников" (2013; усі – Київ). 2014 у Санкт-Петербурзі у співавторстві із Ю. Ревичем вийшла книга "Информационные технологии в СССР. Создатели советской вычислительной техники". Написав низку статей в ЕСУ.

Основні праці

Цифровые управляющие машины и автоматизация производства. Москва, 1963;
Управляющая машина широкого назначения "Днепр". К., 1964 (співавтор);
Основы проектирования управляющих машин промышленного назначения.
Москва, 1969 (співавтор.); Справочник по цифровой вычислительной технике.
Москва, 1974 (співавтор); Анализ и синтез мини-ЭВМ. К., 1976 (співавтор.);
Введение в кибернетическую технику. Параллельные структуры и методы. К.,
1989 (співавтор.).

Рекомендована література

80-річчя члена-кореспондента НАН України Б.М. Малиновського // Вісн.
НАНУ. 2001. № 8;

90-річчя члена-кореспондента НАН України Б.М. Малиновського // Там
само. 2011. № 8.

Інформація про статтю

Автор:

І.В. Сергієнко

Бібліографічний опис:

Малиновський Борис Миколайович / І.В. Сергієнко // Енциклопедія Сучасної
України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський,
М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних
досліджень НАН України, 2019. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-61219>